

Результати

анкетування здобувачів вищої освіти кафедри права
Хмельницького національного університету щодо визначення
корупційних проявів в освітньому процесі (грудень 2022 року)

В грудні 2022 року було проведено опитування здобувачів кафедри права Хмельницького національного університету щодо визначення корупційних проявів в освітньому процесі.

Опитування проведено анонімно.

Опитування проведено із використанням google-форми.

В анкету було внесені питання, спрямовані на визначення рівня обізнаності здобувачів вищої освіти в галузі антикорупційного законодавства та виявлення можливих корупційних проявів під час освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

Опитування проведено незалежно від курсу навчання.

Опитування пройшли 69 здобувачів вищої освіти.

Серед опитаних:

- 36,1 % здобувачів вищої освіти навчаються на першому курсі;
- 25,4 % здобувачів вищої освіти навчаються на другому курсі;
- 23,1% здобувачів вищої освіти навчаються на третьому;
- 15,4 % здобувачів вищої освіти навчаються на четвертому курсі.

1. До корупційних дій, опитані віднесли наступне:

- надання, отримання неправомірної вигоди (хабарництво) – 94 % здобувач вищої освіти;
- зловживання службовим становищем в особистих цілях – 72,6 % здобувачів вищої освіти;
- здринцтво (вимагання послуг, вимоги придбання конкретних видань тощо) – 70,9 % здобувачів вищої освіти;
- фаворитизм – 39,1 % здобувачів вищої освіти;
- подарунки (квіти тощо) – 7 % здобувачів вищої освіти.
- 2 здобувача вищої освіти не вбачають з запропонованих варіантах відповідей корупційні дії.

Окремо міститься відповідь щодо віднесення до корупційних дій *«отримання коштів за відповідні результати навчальної діяльності, написання звітів та курсових».*

2. Під час здійснення корупційних дій, на думку опитаних, хто законпорушує:

- той, хто вимагає неправомірну вигоду – 12,4 % здобувачів вищої освіти;
- посередник у отриманні (наданні) неправомірної вигоди – 2,3 % здобувачів вищої освіти;
- той, хто пропонує неправомірну вигоду – 2,7 % здобувачів вищої освіти);
- той, хто вимагає неправомірну вигоду, посередник та той, хто пропонує неправомірну вигоду – 81,9 % здобувачів вищої освіти.

3. 78,9 % опитаних вважають корупцією виправдану за жодних обставин; 20,7 % переконані, що корупція в певних випадках є засобом, що виправдовує мету.

4. Для Вас термін «корупція» – це:

- злочин – 80,6 %;
- норма суспільного життя – 2,7 %;
- найпростіший спосіб вирішення проблем – 15,1 %.

Окрім того наявні відповіді наступного змісту:

Корупція це - *«кримінальне правопорушення», «інструмент», «стандарт в Україні», «Наживання отримувача на тому, щоб вирішити проблему студента», «Вада суспільства, часом заперечуючи яку, ти створюєш собі ще більше проблем».*

5. Поняття корупції у закладі вищої освіти в здобувачів вищої освіти асоціюється з наступними можливостями:

- швидко і просто вирішити проблеми – 59,5 % здобувачів вищої освіти;
- прояв некоректної поведінки викладачів – 59,2 % здобувачів вищої освіти;
- випуск некваліфікованих фахівців – 65,9 % здобувачів вищої освіти;
- невід’ємна частина освітнього процесу – 3,3 % здобувачів вищої освіти;
- традиційна форма подяки – 6,7% здобувачів вищої освіти;
- можливість підвищити добробут викладачів – 8,7 % здобувачів вищої освіти.

Окрім того наявні відповіді наступного змісту: Поняття корупції у закладі вищої освіти в здобувачів вищої освіти асоціюється з *«вимаганням викладачами коштів»; «Проявом низького рівню професійності викладачів, та низького рівня навчального закладу в цілому. Наявність корупції, в тому числі на вищих рівнях управління навчальним закладом, та безкарність у її застосуванні є маркером наявності цілої злагодженої корупційної системи у закладі».*

6. «Антикорупційна діяльність у закладі вищої освіти» в опитаних асоціюється з:

- створенням телефону довіри – 31,4 % здобувача вищої освіти;
- гласністю, широким оприлюдненням випадків корупції – 66,2 % здобувача вищої освіти;
- співпрацею з правоохоронними органами – 52,8 % здобувачів вищої освіти;
- зберіганням письмових та інших робіт студентів для перевірки їх якості на плагіат – 26,1 % здобувачів вищої освіти;
- корупцію в освіті подолати неможливо – 17,7 % здобувачів вищої освіти).

Окрім того, наявні відповіді наступного змісту: «Антикорупційна діяльність у закладі вищої освіти» в опитаних асоціюється з: «підвищенням рівня

свідомості учасників освітнього процесу»; «чесними викладачами та співробітниками».

7. 98,6 % опитаних не стикалися з проявами корупції в Хмельницькому національному університеті, 1,4 % - так.

Окрім того, наявні відповіді наступного змісту:

- *«особисто не стикалась, але іноді студенти обговорюють те що корупція все ж таки існує»;*
- *«Є підозри що вона існує»;*
- *«Особисто не стикався. Чув про корупційні випадки і корупційні скандали, але в мене особисто ніхто нічого не вимагав і я нікому нічого не пропонував. Були випадки, що в якості подяки студенти дарували викладачам вазони, або торти, але це явно не відноситься до корупції в університеті»;*
- *«Особисто ні. Ходили слухи про заліки за які було заплачено».*

8. У процесі навчання в Хмельницькому національному університеті здобувачам вищої освіти доводилось особисто робити наступне:

- дарувати подарунки викладачам – 9 % здобувачів вищої освіти;
- купувати пропоновані особисто ними навчальні матеріали, книги 11 % здобувача вищої освіти;
- купувати реферат, курсову, кваліфікаційну роботу – 2,3 % здобувачів вищої освіти;
- платити гроші за складання заліків, іспитів – 0,0 % здобувачів вищої освіти;
- платити за поселення в гуртожиток 0,0 % здобувачів вищої освіти;
- нічого з переліченого не доводилось робити – 77,7 %.

Окрім того, наявні відповіді наступного змісту:

- *«подарунки за власним бажанням групи на день освітнього працівника, а от навчальні матеріали вся група мусила купити бо так треба»);*
- *«Знаю про випадки коли студенти підкуплять викладачів та купували у них курсові, реферати, звіти....».*

9. На думку респондентів, основними чинниками виникнення корупції в закладах вищої освіти є:

- лінощі студентів, небажання вчитися – 57,2 % здобувачів вищої освіти;
- знецінення освітніх послуг («потрібний лише диплом») – 62,9 % здобувачів вищої освіти);
- недостатня оплата праці викладачів – 28,8 % здобувачів вищої освіти;
- загальне знецінення моральних норм – 35,5 % здобувачів вищої освіти;
- обмаль часу у студентів, які працюють 56,5% здобувачів вищої освіти;
- відсутність дієвих форм боротьби з цим явищем у державі 48,5 % здобувачів вищої освіти.

Окрім того, наявні відповіді наступного змісту:

- *«Попередній досвід викладачів, що вже звикли до подібного способу вирішення проблеми. Іноді викладачі нав'язують такий "метод" при перевірці курсових робіт, при закритті дисциплін тощо»;*

10. **59,2 %** здобувачів вищої освіти опитаних вважають що потрібно протидіяти корупції в освіті, оскільки це її руйнує; **36,5 %** здобувачів вищої освіти вважають, що потрібно, але не варто сподіватись на значні успіхи; **3 %** здобувачів вищої освіти переконані, що корупція стала нормальним явищем, проти якого не варто боротись.

Окрім того, наявні відповіді наступного змісту:

- *«Корупція завжди існуватиме навіть з найменшим відсотком, проте ефективний механізм протидії завжди повинен існувати»;*
- *«все залежить від ситуації»;*
- *«Боротися потрібно, але одночасно з цим змінюючи сучасно систему освіти, бо в такому вигляді вона є мертвим пережитком комунізму і корупція такій системі уже не зашкодить), так само як мертвому не шкодять хвороби)».*

11. На думку респондентів, дієвими шляхами боротьби з корупцією є:

- згуртованість – 23,4 % здобувачів вищої освіти;
 - правова грамотність – 56,5 % здобувачів вищої освіти;
 - підтримка громадськості – 13,4 % здобувачів вищої освіти;
 - підтримка батьків/родини – 2 % здобувачів вищої освіти.
- Окрім того, наявні відповіді наступного змісту:
- *«На мою думку, всі вище перелічені способи боротьби з корупцією є дієвими, також можливо дієвим було б посилення відповідальності за такі діяння»;*
 - *«Постійні перевірки викладачів на факт вчинення корупційних дій»;*
 - *«Абсолютно усі знають про протиправну природу даного явища, проте більшість цим все одно послуговується, зважаючи на випадки безкарності корупційних злочинів як і у апараті державної влади, так і в окремих інституціях держави. Збільшення відповідальності за даний злочин, збільшення впливу громадськості на це явище, реформування НАБУ, переслідування правоохоронців, що є "в ділі" тощо»;*
 - *«Оприлюднення корупційних дій та вирішення їх на рівні управління»;*
 - *«Робота керівників закладу освіти, корупція це показник ефективності праці вищого керівництва, тому що риба гниє з голови»;*
 - *«Якщо викладач знає, що йому нічого не буде - він буде продовжувати це робити»;*
 - *«Максимальна анонімність»;*
 - *«Достатня зарплатня для викладачів і повна зміна системи освіти»;*
 - *«Карати обидві сторони, того хто вимагає неправомірну вигоду та того, хто пропонує неправомірну вигоду»;*
 - *«Не давати попит на пропозицію».*

Рекомендації за результатами опитування

1. Опитування містить відомості про можливу наявність окремих проявів корупційних явищ під час освітнього процесу, наявність в здобувачів вищої освіти неповної обізнаності щодо загальних положень антикорупційного законодавства та можливостей його практичного застосування.

2. Задля покращення окреслених вище проблемних питань варто звернути увагу на наступне:

- ознайомити здобувачів вищої освіти з антикорупційним законодавством;
- розробити роз'яснювальні матеріали для здобувачів вищої освіти щодо запобігання корупційним проявам в Хмельницькому національному університеті;
- розробити та розмістити актуальну інформацію щодо практичних аспектів антикорупційного законодавства для здобувачів вищої освіти на сайті університету.

Результати анкетування розглянуті на засіданні кафедри права 23 грудня 2022 року (протокол № 6).